Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено на заседании методического объединения Протокол №_1 от «__31__» 08. 2023г. Руководитель ШМО _____ /М.А.Расулова /	Согласовано Заместитель директора по УВР _____ /П.Г Абдулкадиева./ « 31» 08. 2023г.	Утверждено Директор МБОУ «СОШ №34» _____ /Магомедов I Приказ № 66-П от «31» 08. 2023г.

Рабочие программы

по аварскому языку и литературы

в 5-9 классах на 2023-2024 учебный год

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено на заседании методического объединения	Согласовано	Утверждено
Протокол №_1 от	Заместитель директора по УВР	Директор МБОУ «СОШ №34»
«__31__» 08. 2023г.	_____ /П.Г Абдулкадиева./	_____ /Магомедов І
Руководитель ШМО	« 31» 08. 2023г.	Приказ № 66-П от
_____ /М.А.Расулова /		«31» 08. 2023г.

Рабочая программа по аварскому языку в 5 классе на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями

Государственного образовательного стандарта

на основе программы и учебника по аварскому языку для 5 классов

под редакцией М.М.Муртазалиев

Санкт –Петербургский филиал издательство « Просвещение»,2021г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

Авар мацI
Программаялъе баян

Жакъасеб школалда тIадаб масъала ккола гIун бачIунеб гIелалъе гъваридаб ва щулияб гIелмияб лъай кьей.
Школазда рахьдал мацI малъиялъул аслияб мурад буго бацIцIадаб литературияб мацIалда жидерго пикру эркенго загьир гьабизе цIалдохъаби ругьун гьари (бицунги, хъванги),
Цогидал мацIазго гIадин авар мацIальги гIаммаб куцалда тIолго магIарулазул рухIияб бечелъи жанибе бачуна.

Школалда авар мацI малъиялда церечIарал масъалаби:

Авар мацI школалда лъазабиялда церечIарал масъалабилъун ккола: цIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби, пасихIго цIали камиллъизаби ва каламалъул культура борхизаби.
Школалда авар мацI малъиялъул мурад буго: цIалдохъабазе фонетикаялъул, лексикаялъул, рагIи лъугьиналъул ва хисиялъул, грамматикаялъул, стилистикаялъул хIакъалъулъ лъай щвей, жамгIияб гIумруялда жаниб гьелъул кIваралъул хIакъалъулъ баянал кьей, битIунхъваялъул ва лъалхъул ишараби камиллъизари.

V-IX классазда авар мацIалъул курсалъул гIуцIи

Рахьдал мацIалъул программаялда рекъон, 5-9 классазда цIалдохъабазда малъизе ккола фонетика, графика, лексика, рагIи лъугьин,грамматика (морфология, синтаксис). Гьединго цIалдохъабазда лъазе ккола стилистикаялъул ва мацIалъул хIакъалъулъ гIаммал гIелмиял баянал. ЦIалдохъаби ругьунлъизе ккола битIун хъвазе, битIун цIализе, калам гIуцIизе ва лъалхъул ишараби лъезе.

Авар мацIалъе къиматал лъезе чIезарурал нормаби.

Диктантазе къимат лъолеб куц.

«5» Къимат лъола гъалатI гьечIеб хIалтIуе. Гьеб къимат лъолеб диктанталда букIине бегьула битIунхъваялъулъ биччараб I сакъат яги лъалхъул ишараялъулъ ккараб I гIунгутIи.
«4» къимат лъола битIунхъваялъулъ 2 ва лъалхъул ишараби лъеялъулъ 2 гъалатI бугеб, яги битIунхъваялъулъ I, лъалхъул ишарабазулъ 3, яги битIунхъваялъулъ цониги гъалатI гьечIеб, лъалхъул ишарабазулъ 4 гъалатI биччараб диктанталъе. БитIунхъваялъулъ цого тайпаялъул 3 гъалатI батаниги лъезе бегьула «4» къимат.
«3» къимат лъола битIунхъваялъулъ 4 ва лъалхъул ишарабазулъ 4 гъалатI батараб джиктанталъе, яги битIунхъваялъулъ 3 ва лъалхъул ишарабазулъ 5, яги битIунхъваялъулъ цониги гъалатI гьечIеб, лъалхъул ишарабазулъ 7 гъалатI ккараб хIалтIуе.
«2» къимат лъола битIунхъваялъулъ 7 ва лъалхъул ишарабазулъ 7;

Грамматикиял тIадкъаял тIуразариялъе къимат лъолеб куц

«5» къимат лъола, гъалатI гьечIого, киналго тIадкъаял тIуран ратани.

«4» къимат лъола, киналго тIадкъаязул ункъилъа лъабил бутIа (3/4) битIун гьабун батани.
«3» къимат лъола, бащадалниги тIадкъаял ритIун гьарун ратани.
«2» къимат лъола, бащдалдаса дагь гурони битIун тIуразарурал тIадкъаял ратичIони.

Фонетика.

Каламалъул гьаркьал ва гьезул характеристика. РагIул магIнаги гьелъул гьаркьилаб гIуцIиги цоцада рухьарал рукIин бичIчIи.
РагIулъ жалго жидедаго чIарал гьаркьал рихьизари. РагIулъ гьаркьазул къадар ва тартиб чIезаби, сипат-суратаблъулалгин символиял схемабазулъ гьел хъвай.
Рагьарал ва рагьукъал гьаркьал ратIа гьари. Гьел схемабазулъ рихьизари. Абиялъул бищунго гьитIинаб бутIа хIисабалда слог. РагIаби слогазде риххи, рагьарал, къарал ва рахарал слогал. Ударение. РагIулъ ударение тIаде кколеб бакI бихьизаби, ударение бугелги ударение гьечIелги слогал ратIа рахьи. РагIабазул слогалъулабгин гьаркьилаб анализ гьабизе (рагIулъ гьаркьазул къадар чIезабизе, рагIул бетIералда, бакьулъ, ахиралда букIаниги, гьеб
гьаракь бугеб бакI лъазе, ударение бугеб слог бихьизабизе) лъай.

Графика.

Гьаркьал ва хIарпал ратIа рахъи: хIарп гьаркьил ишара ккола. Гьаркьал хIарпаздалъун рихьизаризе бажари. Е, ё, ю, я рагьарал хIарпал. Ъ гьаракь ва х1арп. Ь хIарп. Гьез тIубалеб хъулухъ.
Авар алфавиталъулгун (хIарпазул тартибалъулгун) лъай-хъвай гьаби.
ЦIали. Слогалккун цIалиялъул бажари лъугьинаби. Лъимералъул хасаб темпалда дандекколеб хехлъиялда слогалккун ва рагIабиккун цокIалаяб цIали.

РагIаби.

рагIабазул дандраял, предложениял ва къокъал текстал бичIчIун цIали.
Лъалхъул ишарабазда рекъон лъалхъи гьабун ва интонация цIунун, цIали. ЗахIматал гурел гьитIинал текстал ва кучIдул бичIчIун ва пасихIго цIалиялъул бажари цебетIезаби. Живго жиндаго чIун яги мугIалимасул кумекалдалъун цIалараб текст, такрар гьабун (ай цIидасан), бицин. РагIаби, къокъал предложениял, захIматал гурел гIитIинал текстал гIедегIичIого битIун цIализе ругьун гьари.
МугIалимас абун яги тIаде балагьун, хъвараб жо хал гьаби мурадалда хал кквезе, битIунхъваялъул къагIидабиги цIунун, цIализе ругьун гьари.

Хъвадари.

Хъвадарулаго битIун гIодор чIезе, тетрадь партаялда лъезе, ручка, къалам битIун кквезе лъимал ругьун гьари. КIудиял ва гьитIинал хIарпал битIун хъвазе ва гьел рагIабазулъ цолъизаризе бажари.
Гигиеналъул нормабиги цIунун, хIарпал, слогал, рагIаби, предложениял хъвазе ругьун гьари. БацIцIадаб ва бичIчIулеб (ай бигьаго цIализе кIолеб) хатIалъ хъвадаризе лъай.
Цин мугIалимас тетрадазда кьурал, цинги азбукаялда ругел рагIаби ва

предложениял, тIаде балагьун, хъвазе лъай. МугIалимас абурал рагIухъе хъвалел рагIаби ва гьединал рагIабаздаса данде гьарурал предложениял хъвазе бажари. Текст, тIаде балагьун битIун хъваялъул тартиб ва къагIидаби лъай.
ХIарпаздалъун рихьизаруларел графикиял гIаламатаз (ай рагIабазда гьоркьоб хутIараб чIобогояб бакIалъ, рагIаби цо мухъидаса цоги мухъиде рикьун росиялъул ишараялъ) тIубалеб хъулухъ бичIчIи.
РагIи ва предложение.
РагIи анализ гьабиялъул материал ва цIех-рех гьабиялъул предмет (ай объект) кколеблъи бичIчIи. РагIул лексикияб магIнаялда хадуб халкквей.
РагIи гьаркьаздасан гIуцIун букIунеблъи лъай. Цоцазулгун гьоркьоблъи гьабиялъулъ рагIул бугеб кIвар лъай. Предметал, предметазул гIаламатал ва предметазул ишал рихьизарулел рагIаби каламалъулъ битIун хIалтIизаризе бажари.
РагIаби ва предложениял ратIарахъизе бажари. Предложениялъулъ рагIаби ратIа гьаризе, гьезул тартиб хисизе бажари. Предложениялъулъ интонация цIунизе лъай.
БитIунхъвай.
ТIоцебесеб классалда гьал хадусел битIунхъваялъул къагIидабазулгун лъай-хъвай гьабула:
- рагIаби ратIатIун хъвай;
- геминатал ва лабиалиял гьаркьал хIарпаздалъун рихьизари;
- хасал цIаразул бетIералда ва предложениялъул авалалда кIудияб хIарп хъай;
- рагIаби слогалккун цо мухъидаса цоги мухъиде роси;
- предложениялъул ахиралда лъалхъул ишараби.
Калам цебетIезаби.
Тексталъул хIакъалъулъ авалияб бичIчIи. Тексталъулъ предложениял ратIа гьари. Тексталъулъ предложениял цолъизари. ГIенеккун рагIараб ва жинцаго цIалараб текст бичIчIи. Берзулгин сипатиял мисалазул (моделазул) кумекалдалъун каламалъул хIакъалъулъ авалияб бичIчIи лъугьин. Схемазул кумекалдалъун калам магIна бугел бутIабазде биххи. Предложенияздасан бухьараб текст гIуцIи. Жиндир гIумруялъулъ ккарал лъугьа-бахъиназул, хIаязул хIакъалъулъ, сюжетияб сураталдасан гьитIинабго хабар херхине бажари.
БицанкIабазе жавабал кьезе, кучIдул рекIехъе лъазаризе; кицаби, абиял каламалъулъ хIалтIизаризе, рекIехъе лъазарурал кучIдул пасихIго рикIкIине бажари.
Курс лъазабун лъугIун хадуб кьолел хIасилал
Напсиял хIасилал:
- жиндирго ВатIаналдаса, дагъистаналъул миллатаздаса ва гьелъул тарихалдаса чIухIи; жив магIарул миллаталъул чи вукIин бичIчIи;
- рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи ва гьелъ магIарулазул миллатазда гьоркьоб щулияб бухьен чIезабулеблъи лъай;
- гъалатI гьечIеб кIалзул ва хъвавул калам гIаммаб культураялъул

гIаламат букIин лъай;
- школалдехун ва цIалиялдехун бугеб бербалагьи цIикIкIинаби, кидаго лъикIав цIалдохъанлъун вукIине бажари;
- лъикIаб даражаялда цIализеги цIализе бугеб пагьмуялъе жинцаго къимат кьезеги бажари;
- цо къасдалда жинца гьарурал ишазул жавабчилъиги жибго жиндаго чIараб, цогиялда бухьинчIеб хасиятги цебетIезаби;
- цогидал гIадамазе кумекалъе хIадурав, ният лъикIав, хIалхъублъи гьечIев, гIадамазе лъикIлъи гьабулев инсан вахъинави.
- мугIалимас кьураб къиматалда разилъи.

Метапредметиял хIасилал:

- учебникалда бугеб материал лъикI лъай: ай цIалул тIадкъаял тIуразаризе къваригIараб баян (информация) балагьи, суратаздалъун, схемабаздалъун кьураб баян бичIчIи; предметал дандекквей, гьезулъ гIаммал ва ратIа гьариялъул гIаламатал рихьизари; батIи-батIиял баянал
(справкаби) кьолеб учебникалъул ва цIалул пособиязул материалалдаса пайда боси (мугIалимасул нухмалъиялдалъун);
- диалогалъулъ гIахьаллъизе бажари (лъурал суалазе жавабал кьезе, суалал жинцаго лъезе, бичIчIулареб жо мухIкан гьабизе);
- тIадкъаял тIуралаго, гьалмагъасда цадахъ хIалтIизе бажари: хIалтIаби гьариялъул ирга чIезабизе ва цIунизе, гьалатIазул хIакъалъулъ гьалмагъасда
бицине, данд бан гьоркьоб лъураб суал тIубазабиялъулъ гIахьаллъизе;
- кьурал мисалазда рекъон жиндирго хIалтIул хал гьабизе бажари;
- мугIалимасда цадахъ малъулеб материалалъул тартиб чIезабизе бажари;
- бищун кIвар бугел гIаламатал хIисабалдеги росун, предметал ва лъугьабахъинал тIелазде рикьизе ва ратIа-ратIаго лъезе бажари.

Предметиял хIасилал:

ЦIалдохъаби ругьунлъула:
- кIалзулги хъвавулги калам батIабахъизе;
- хIарпалги гьаркьалги ратIарахъизе;
- рагьарал ва рагьукъал гьаркьал ратIарахъизе;
- гьаркьал хIарпаздалъун рихьизаризе, гьаркьазул анализ гьабизе;
- геминатал битIун абизе ва гьел хIарпаздалъун рихьизаризе;
- лабиалиял гьаркьал битIун абизе, гьел хIарпаздалъун рихьизаризе;
- къокъаб тексталъулъ предложениял ратIа гьаризе;
- предложение гIуцIизе (бицун);
- предложениялъулъ рагIаби рихьизаризе;
- схемабаздаса пайдаги босун, рагIи слогазде биххизе;
- слогалккун рагIи цIияб мухъиде босизе;
- предложениялъул интонация цIунизе;
- тексталъул тема баян гьабизе, гьелъул аслияб пикру загьир гьабизе, текст бицине;
- хасал цIаразул бетIералда кIудияб хIарп хъвазе;

- тексталъулъ цоцазда рухьарал магIнаялъул рахъалъ дандекколел рагIабазда хадуб халкквезе;
- сураталдасан яги гIумруялъулъ лъугьараб асаралдасан текст гIуцIизе, тексталъе цIар ургъизе, гьелъие суалал лъезе;
- форма хисарал предложениял ва текстал гъоркь рукIахъе къачIазе ва гьезул анализ гьабизе;
- рагIабаздасан предложение, предложенияздасан текст гIуцIизе ва гьезул анализ гьабизе;
- мугIалимасул кумекалдалъун абулеб къагIидаги хъвалеб куцги батIиял рагIаби баян гьаризе, битIун хъван ругищали хал гьабизе кколел рагIаби ратизе;
- предметал, предметазул гIаламатал, гьезул ишал рихьизарулел рагIабазе
суалал лъезе, гьел рагIабазе къваригIарал магIнаялъулал суалал тIаса рищизе.

Авар мацI: 5 классалъе. М.ГI.ГIабдуллаев, М.М.Муртазадиев.

Лъайкьеялъул Республикаялъул Лъайкьеялъул ва гIелмуялъул министерствоялъ тасдикъ гьабураб.

Махачкала:ООО «Издательство НИИ педагогики»,2002.

Анкьида жаниб -1 сагIат.

ЛъагIалида жаниб-34 сагIат.

	Контрольный диктант	**Изложение**	**Сочинение**
I четверть	**I**	**-**	**-**
2 четверть	**I**	**-**	**-**
3 четверть	**I**	**1**	**I**
4 четверт	**I**		**-**
всего	**4**	**1**	**1**

Класс	**Анкьида жаниб**	**Ц!алул анкь**	**Лъаг1алил саг1ат**
5	1	17	34

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

5 КЛАСС (34 сагIат, анкьида жаниб 1 сагIат)

Авар мац1 М.Г!.Г!абдулаев , М.М.Муртазалиев

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Къо /моц!	
				план	факт
	1 четверть 34				
1	Раг1ул г1уц1и, к1ирекъарал х1арпал.	1	§ 1-3 11 х1алт1и		
2	Предматияб ц1ар. Г1адатал падежал.	1	§4-7 24 х1алт1и		
3	Бак1алъул падежал	1	§ 8 х1алт1м27		
4	Прилагательное.	1	§ 9 31 х1алт1и		
5	Ц1арубак1.	1	§ 10 соч. «Каникулал»		
6	Диктант				
7	**Гъалат1язда т1ад х1алт1и.** Глагол. Глаголияб цIар.	1	§ 11-12 38 х1алт1и		
8	Глаголалъул заманаби	1	§ 13 40 х1алт1и		
	2 четверть				
9	Г1адаталги жураралги глаголал.	1	§ 14 4 предл. ургъизе		
10	Раг1абазул дандрай.	1	§ 15 46 х1алт1и		
11	Предложение.	1	§ 16 58 х1алт1и		
12	Хабарияб, суалияб, т1алабияб предложение.	1	§ 17 68 х1алт1и		
13	Ах1ул предложение.	1	§ 18		
14	Предложениялъул членал. Подлежащее,	1	§ 19 90 х1алт1и		
15	Диктант	1			

16	**Гъалат1азда т1ад х1алт1и.** Сказуемое	1	§ 20 106 х1алт1и		
3 четверть					
17	Бит1араб дополнение.	1	§ 21 119 х1алт1и		
18	Определение.	1	§ 22 129 х1алт1и		
19	Хъвалсараб дополнение.	1	§ 23 135 х1алт1и		
20	Х1алал.	1	§24 х1алт1и 146		
21	**Изложение**	1			
22	Т1ирит1арал ва т1ирит1ич1ел предложениял.	1	§ 25 156 х1алт1и		
23	Тайпа цоял члеалгун предложение.	1	§ 26 соч. «Дир гьудул»		
24	Обращение.	1	§ 27 185 х1алт1и		
25	**Контролияб диктант**	1			
26	Гъалат1азда т1ад х1алт1и Г1адаталги жураралги предложениял.	1	§28 199 х1алт1и		
27	Г1адатаб предложениялъул разбор.	1	Сочинение «Дир Дагъистан»		
4 четверть					
28	Бит1араб калам.	1	§ 29 217 х1алт1и		
29	Диалог.	1	§ 30 217 х1алт1и		
30	Каламалъул гьаркьал ва гьел лъугьунеб куц.	1	§ 31 хабар г1уц1изе		
31	Рагьарал ва рагьукъал гьаркьал.	1	§ 32 242 х1алт1и		
32	**Контролияб диктант**	1			
33	Гъалат1азда т1ад х1алт1и Зирарал ва гъугъал гьаркьал.	1	§ 33 253 х1алт1и		
34	Алфавит	1	§ 34 265 х1алт1и		
35	Е,Ё,Ю,Я	1	§ 35 268 х1алт1и		

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено
на заседании методического
объединения
Протокол №_1 от
«_31_» 08. 2023г.
Руководитель ШМО
_______ /М.А.Расулова /

Согласовано
Заместитель
директора по УВР
________ /П.Г Абдулкадиева./

« 31 » 08. 2023г.

Утверждено
Директор
МБОУ «СОШ №34»
__________/Магомедов Г.М./
Приказ № 66-П от
«31» 08 2023г.

Рабочая программа по аварскому языку в 6 классе на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями
Государственного образовательного стандарта
на основе программы и учебника по аварскому языку для 6 классов
под редакцией А.Г.Гамзатов
Махачкала: ООО « Издательство НИИ педагогики»,2008г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

А.Гь.ХIамзатов. Авар мацI: Лексика,морфология ва битIунхъвай. 6-7 классазе.

Лъайкьеялъул Республикаялъул Лъайкьеялъул ва гIелмуялъул министерствоялъ тасдикъ гьабураб.

под редакцией Х.С. Вакилова - Махачкала: ООО « Издательство НИИ педагогики»,2008г.

Учебник : «Авар мац1 6 класс», Гамзатов А.Г. Махачкала: педагогики 2008г.

Анкьида жаниб -1 сагIат.

ЛъагIалида жаниб-34 сагIат.

	Диктант	Изложение	Сочинение	Контролияб хIалтIи
I четверть	I	-	I	-
2 четверть	1	-	-	-
3 четверть	1	-	-	1
4 четверть	1	-	-	-
всего	4	-	1	1

Класс	Анкьида жаниб	Ц!алул анкь	Лъаг1алил саг1ат
6	1	17	34

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

6 КЛАСС (34 сагӀат, анкьида жаниб 1 сагӀат)

Авар мац1 А. Гъ. Х!амзатов

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Къо \моц!	
				план	факт
	1 четверть 34				
1	Морфология такрар гьаби	1	1 х1алт1и 3 гь.		
2	Синтаксис	1	3 х1алт1и 5 гь.		
3	Лексика ва фразеология	1	§ 1 3 х1алт1и		
4	Киназго х1алт1изарулел раг1аби.	1	§ 2 3 х1алт1и		
5	**Диктант «Аргъут».** (Диктант «Аргут».)	1			
6	**ГъалатӀазда тӀад хӀалтӀи.** Диалектиял (бак1алъул) ва пишачилъиялъул раг1аби.	1	§ 3 4 х1алт1и		
7	Цогидал мац1аздаса рач1арал раг1аби.	1	§ 4 4 х1алт1и		
8	Ц1иял ва басралъарал раг1аби.	1	§ 5 2 х1алт1и		
	2 четверть				
9	Фразеология ва фразеологияб сверел	1	§ 6		
10	5 классалда малъараб материал такрар гьаби.	1	§ 7 3 х1алт1и		
11	**Сочинение «Дир анищ».**	1			
12	Морфологияб къаг1идаялъ раг1и лъугьин.	1	§ 8 5 х1алти		
13	К1иго кьибил жубан раг1и лъугьин	1	5 х1алт1и 21 гь.		
14	Диктант «Ахикь»	1			

15	ГъалатIазда тIад хIалтIи. Жамаг1атазул ц1арал лъугьин	1	4 х1алт1и		
16	Цо каламалъул бут1а цогиялде сверун ц1ияб раг1и лъугьин	1	2 х1алт1и		
3 четверть					
17	Журарал къокъ гьарурал раг1аби	1	§ 9 3 х1алт1и		
18	**Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и т1убай**	1			
19	Предметияб ц1ар.	1	§ 10 4 х1алт1и		
20	Предметияб ц1аралъул цолъул ва г1емерлъул форма	1	5 х1алт1и		
21	К1иго бат1ияб формаялда формаялда падежазде сверулел раг1аби	1	5 х1алт1и 31 гь.		
22	Бак1алъул падежал.	1	§ 11 3 х1алт1и		
23	Предметияб ц1аралъул г1ем.форма лъугьин.	1	§ 12 4 х1алт1и		
24	Г1емерлъул формаялда предметияб ц1ар падежазде свери.	1	§ 13 7 х1алт1и		
25	Диктант	1			
26	**ГъалатIазда тIад хIалтIи.** Предметияб ц1аралъул суффиксал.	1	§ 14 1 х1алт1и		
27	Журарал предметиял ц1арал ва гьезул бит1унхъвай.	1	§15 3 х1алт1и		
4 четверть					
28	Предметияб ц1аралъул разбор.	1	§ 16 2 х1алт1и		
29	Прилагательное.	1	§17 4 х1алт1и		
30	Качествиял прилагательноял.	1	§ 18 5 х1алт1и		
31	Гьоркьоблъиялъулал прилагательноял.	1	§ 19 5 х1алт1и		

32	Прилагательное лъугьунеб куц.	1	§ 20 6 х1алт1и		
33	Предметияб ц1арул бак1алда х1алт1изабулеб прилагательное падежазде свери.	1	§ 21 6 х1алт1и		
34	Контролияб диктант	1			
35	Гъалат1азда т1ад х1алт1и Г1урус мац1алдаса рач1арал прилагательноязул бит1унхъвай.	1	§22 3 х1алт1и		

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено
на заседании методического объединения
Протокол №_1 от
«_31» 08. 2023г.
Руководитель ШМО
_______ /М.А.Расулова /

Согласовано
Заместитель
директора по УВР
________ /П.Г Абдулкадиева./

« 31» 08. 2022г.

Утверждено
Директор
МБОУ «СОШ №34»
__________/Магомедов Г.М../
Приказ № 66-П от
«31» 08. 2023г.

Рабочая программа по аварскому языку в 7 классе на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями

Государственного образовательного стандарта на основе программы и учебника

по аварскому языку для 7 классов под редакцией А.Г.Гамзатов

Махачкала: ООО « Издательство НИИ педагогики»,2008г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

А.Гь.ХIамзатов. Авар мацI: Лексика,морфология ва битIунхъвай. 6-7 классазе.

ЛъайкьеялъулРеспубликаялъул Лъайкьеялъул ва гIелмуялъул министерствоялъ тасдикъ гьабураб.

Махачкала:ООО «Издательство НИИ педагогики»,2008.

Учебник : «Авар мац1 7 класс», Гамзатов А.Г. Махачкала: педагогики 2008г.

Анкьида жаниб -1 сагIат.

ЛъагIалида жаниб-34 сагIат.

	Диктант	Изложение	Сочинение	Контролияб хIалтIи
I четверть	I	-		
2 четверть	1	-	-	-
3 четверть	1	1		-
4 четверть	1	-	-	
всего	4	1	-	-

Класс	Анкьида жаниб	Ц!алул анкь	Лъаг1алил саг1ат
7	1	17	34

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

7 КЛАСС (34 сагIат, анкьида жаниб 1сагIат)

Авар мац1   А. Гъ. Х!амзатов

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Къо /моц!	
				план	факт
I четверть					
1	Предложение.	1	§ 47 2 х1алт1и		
2	Раг1и лъугьин.	1	§ 48 2 х1алт1и		
3	Морфология.	1	§ 49 4 х1алт1и		
4	Бит1унхъвай	1	§ 50 6 х1алт1и		
5	Глаголалъул мурадияб форма – инфинитив.	1	§ 51 5 х1алт1и		
6	**Диктант**	1			
7	**Гъалат1азда т1ад х1алт1и**	1	Такрар гьаби		
8	Журарал глаголал.	1	§ 52 4 х1алт1и		
2 четверть					
9	Составиял глаголал	1	§ 53 6 х1алт1и		
10	Гьанже заманалъул составиял глаголал	1	§ 54 5 х1алт1и		
11	Бач1унеб заманалъул составиял глаголал.	1	§ 55 5 х1алт1и		
12	Араб заманалъул составияб глагол.	1	§ 56 5 х1алт1и		
13	Глаголалъул такрарлъиялъул форма.	1	§ 57 6 х1алт1и		
14	Диктант	1			
15	**ГъалатIазда тIад хIалтIи.**	1			
16	Г1инзул глагол	1	§ 58 4 х1алт1и		

3 четверть					
17	Араб заманалъул г1инзул глагол.	1	§ 59 «Нижер росу» хабар ургъизе		
18	**Излажение**	1			
19	Гьанже ва бач1унеб заманалъул г1инзул глагол	1	§ 60 4 х1алт1и		
20	Хабарияб наклонение.	1	§ 61 6 х1алт1и		
21	Т1алабияб наклонение.	1	§ 62 4 х1алт1и		
22	Т1алабияб наклонениялъул гьеч1олъиялъул форма.	1	§ 63 4 х1алт1и		
23	Т1алабияб наклонениялъул гьариялъул форма.	1	§ 64 «Нижер школа» сочинение		
24	Т1алабияб наклонениялъул гьесизариялъул форма.	1	§ 65 4 х1алт1и		
25	Диктант	1			
26	**ГъалатIазда тIад хIалтIи.**	1			
27	Шарт1ияб наклонение.	1	§ 66 4 х1алт1и		
4 четверть					
28	Шарт1ияб накл. гьеч1олъиялъул форма.	1	§ 67 3 х1алт1и		
29	Шарт1ияб наклонениялъул анищалзулаб форма.	1	§ 68 3 х1алт1и		
30	Суалияб наклонение.	1	§ 69 3 х1алт1и		
31	**Диктант «ГIали».**	1			
32	**ГъалатIазда тIад хIалтIи.**	1			
33	Глаголалъул бит1унхъвай.	1	§ 70 3 х1алт1и		
34	Глаголалъул разбор.	1	§ 71 разбор гьабизе		

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено на заседании методического объединения Протокол №_1 от «__31__» 08. 2023г. Руководитель ШМО ______ /М.А.Расулова /	Согласовано Заместитель директора по УВР ________/П.Г Абдулкадиева./ « 31» 08. 2023г.	Утверждено Директор МБОУ «СОШ №34» __________/Магомедов Г.М../ Приказ № 66-П от «31» 08 2022г.

Рабочая программа по аварскому языку в 8 классе на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями

Государственного образовательного стандарта на основе программы и учебника

по аварскому языку для 8 классов под редакцией Г.Г. Гаджиев

Махачкала: ООО « Издательство НИИ педагогики»,2002г

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

М.М. МуртазгIалиев. Авар мацI: 8-9 классазе.

Махачкала:ООО «Издательство НИИ педагогики»,20II.

Анкьида жаниб -1 сагIат.

ЛъагIалида жаниб-34 сагIат.

	Диктант	Изложение	Сочинение	Контролияб хIалтIи
I четверть	I	-	1	
2 четверть	-	I	1	-
3 четверть	1	-	-	-
4 четверть	1	-	-	
всего	3	1	2	

Класс	Анкьида жаниб	Ц!алул анкь	Лъаг1алил саг1ат
8	1	17	34

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

8 КЛАСС (34 сагIат, анкьида жаниб 1сагIат)

Авар мац1

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Къо /моц!	
				план	факт
	I четверть				
1	Фонетика. Лексика ва фразеология. Раг1и г1уц1и ва раг1и лъугьин. Морфология.	1	§ 1-4 12 х1алт1и		
2	Раг1абазул дандрай ва предложение.	1	§ 5-6 17 х1алт1и		
3	Раг1абазул дандраяз ва предложениязульги раг1абазул бухьен.	1	§ 6 25 х1алт1и		
4	Раг1абазул дандраяз. ва пред. раг1абазул тартиб. Логикияб ударение.	1	§ 7-8 29 х1алт1и		
5	Хабариял, суалиял, т1алабиял предложениял.	1	§ 9 38 х1алт1и		
6	**Диктант «Найихъан».**	1			
7	**ГъалатIазда тIад хIалтIи.**	1			
8	Т1ирит1арал ва т1ирит1ич1ел предложениял.	1	§10 «Дир росу» сочинение		
	2четверть				
9	Подлежащее.	1	§ 11 48 х1алт1и		
10	Сказуемое. Г1адатаб глаголияб сказуемое.	1	§ 12-13 53 х1алт1и		
11	**Изложение «Гьудулзаби».**	1			

12	Ц1арулаб составияб сказуемое.	1	§ 14 57 х1алт1и		
13	Глаголияб составияб сказуемое.	1	§ 15 64 х1алт1и		
14	Бит1араб дополнение.	1	§ 16 «Дир гьит1инаб гьудул» соч.		
15	Определение. Цадахълъел.	1	§ 17-18 74 х1алт1и		
3 четверть					
16	Хъвалсараб дополнение.	1	§ 19 82 х1алт1и		
17	Х1алал. Бак1лъун бугеб х1ал.	1	§ 20 5 предл. ургъизе		
18	Ишалъул куцлъун бугеб х1ал. Г1илла-мурадлъун бугеб х1ал.	1	§ 21-24 98 х1алт1и		
19	Подлежащее баянлъич1еб предл-е.	1	§ 25 104 х1алт1и		
20	Подлеж. гьеч1еб предложениял.	1	§ 26-27 111 х1алт1и		
21	Предложениялъул тайпа цоял членал.	1	§ 30 114 х1алт1и		
22	Тайпа цоял членалгун союзал.	1			
23	Тайпа цоял членазулъ лъалхъул ишараби.	1	§ 32 121 х1алт1и		
24	Диктант	1			
25	Гъалат1азда т!ад х1алт1и Тайпа цоял членалгун цадахъ г1амлъул раг1аби.	1	§ 33 128 х1алт1и		
26	Обращение.	1	§ 34 135 х1алт1и		
4 четверть					
27	Гьоркьор кколел раг1аби ва предложениял	1	§ 35 142 х1алт1и		
28	Раг1аби – предложениял. У ва Гуро. Междометиял раг1аби предложениял.	1	§ 36 146 х1алт1и		

29	Бат1алъизабураб цадахълъел. Бат1алъизабураб определение.	1	§ 37-38 155 х1алт1и		
30	Рат1алъизарурал х1алал.	1	§ 39 158 х1алт1и		
31	Рат1алъизарурал членазда цадахъ хасал раг1аби.	1	§ 40 5 предл-ние ургъизе		
32	Контролияб диктант	1			
33	Гъалат1азда т1ад х1алт1и Бит1араб каламгун предложение. Гьенир лъалхъул ишараби.	1	§ 41 165 х1алт1и		
34	Диалог	1	§ 42 – 43 169 х1алт1и		

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено на заседании методического объединения Протокол №_1 от « 31» 08. 2023г. Руководитель ШМО ______ /М.А.Расулова /	Согласовано Заместитель директора по УВР ________/П.Г Абдулкадиева./ « 31» 08. 2023г.	Утверждено Директор МБОУ «СОШ №34» __________/Магомедов Г.М./ Приказ № 66-П от «31» 08 2022г.

Рабочая программа по аварскому языку в 9 классе

на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями

Государственного образовательного стандарта на основе программы и учебника

по аварскому языку для 9 классов под редакцией Муртазалиев М.М.

Махачкала: ООО « Издательство НИИ педагогики»1999г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

М.М. МуртазгІалиев. Авар мацІ: 8-9 классазе.

Махачкала:ООО «Издательство НИИ педагогики»,20II.

Анкьида жаниб -1 сагІат.

ЛъагІалида жаниб-34 сагІат.

Класс	**Анкьида жаниб**	**Ц!алул анкь**	**Лъаг1алил саг1ат**
9	1	17	34

	Диктант	**Изложение**	**Сочинение**	**Контролияб хIалтIи**
I четверть	**I**	**-**		
2 четверть	**-**	**I**	**-**	
3 четверть	**1**	**1**	**I**	**1**
4 четверть	**1**	**-**	**-**	
всего	**3**	**2**	**1**	**1**

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

9 КЛАСС (34 сагІат, анкьида жаниб 1сагІат)

Авар мац1

№	**Дарсил тема**	**Саг!ат**	**Рокъобе х!алт!и**	**Къо /моц!**	
				план	**факт**
1 четверть					
1	**Жубараб предложение.** (Сложное предложение.)	1	§44. хIалтIи I74;		

2	**Журарал сокIкIарал предложениял.** (Сложносочиненное предложение.)	1	§45. Словарияб диктант гIуцIизе.		
3	**Союзал ругел журарал предложениял.** (Союзы в сложных предложениях.)	1	§45. хIалтIи I77;		
4	**Союзалгун гьечIел журарал предложениял.** (Бессоюзное сложное предложение.)	1	хIалтIи I79;		
5	Диктант	1			
6	**ГъалатIазда тIад хIалтIи.** (Работа над ошибками.)	1	Такрар гьаби		
7	**Союзал гьечIел журарал предложениязулъ тIанкI.** (Знаки препинания в бессоюзном сложном предложении.)	1	хIалтIи I86, словарияб хIалтIи гIуцIизе;		
8	**Союзалгун гьечIел журарал предложениязулъ кIитIанкI.** (Двоеточие в бессоюзном сложном предложении.)	1	§48. хIалтIи I87;		
2 четверть					
9	**Союзалгун гьечIел журарал предложениязулъ кIитIанкI.** (Двоеточие в бессоюзном сложном предложении.)	1	хIалтIи I89;		
10	**Изложение «МагIарул мацI».** (Сочинение «Аварский язык».)	1			
11	**Союзалгун гьечIел журарал предложениязулъ тире.** (Тире в бессоюзном сложном предложении.)	1	хIалтIи I9I;		
12	**Союзалгун гьечIел журарал предложениязулъ тире.** (Тире в бессоюзном сложном предложении.)	1	«Дир дахIабаба» сочинение хъвазе.		

13	**Журарал нахърилълъарал предложениял.** (Сложноподчиненные предложения.)	1	хIалтIи I94;		
14	**Подлежащеялъун тIаджубараб предложение.** (СПП, подчиненная часть которого отвечает на вопросы подлежащего.)	1	хIалтIи I99;		
15	**Подлежащеялъун тIаджубараб предложение.** (СПП, подчиненная часть которого отвечает на вопросы **подлежащего.)**	1	ХIалтIи 204;		
16	Практикиял х1алт1аби				
3 четверть					
17	**БитIараб дополнениялъун тIаджубараб предложение.** (СПП, подчиненная часть которого отвечает на вопросы дополнения.)	1	Словарияб диктант гIуцIизе.		
18	**Изложение «ЧIухIухъан».** (Изложение «Гордыня».)	1	хIалтIи 207;		
19	**Хъвалсараб дополнениялъун тIаджубараб предложение.** (СПП, подчиненная часть которого отвечает на вопросы косвенного дополнения.)	1	Диалог ургъун хъвазе.		
20	**Определениялъун тIаджубараб предложение.** (СПП, подчиненная часть которого отвечает на вопросы определения.)	1	Морфологияб разбор гIуцIизе.		
21	**БакIлъун тIаджубараб предложение.** (СПП с придаточным места.)	1	хIалтIи 228;		
22	**Заманлъун тIаджубараб предложение.** (СПП с придаточным времени.)	1	Словарияб хIалтIи ургъизе.		
23	**Сочинение «Эбел».** (Сочинение «Мать».)	1			

24	**Определениялъун тIаджубараб предложение.**	1	хIалтIи 230;		
25	**Жалго жидедаго чIун хIалтIи.** (Самостоятельная работа.)	1	хIалтIи 239;		
26	Диктант	1			
27	Гъалат1азда т1ад х1алт1и **Кумекалъул каламалъул бутIаби.** (Служебные части речи.)	1	хIалтIи 249;		
4 четверть					
28	**Лъалхъул ишараби.** (Знаки препинания.)	1	хIалтIи 254;		
29	**ГIемертIанкIал.** (Многоточие.)	1	Словарияб хIалтIи гIуцIизе.		
30	**Тире.** (Тире.)	1	хIалтIи 256;		
31	**Контролияб диктант.**	1			
32	**ГъалатIазда тIад хIалтIи.**	1	Цебе малъараб такрар гьабизе.		
33	**Суалияб ишара.** (Вопросительный знак.)	1	хIалтIи 258;		
34	**Малъараб такрар гьаби**	1			

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено
на заседании методического
объединения
Протокол №_1 от
« 31» 08. 2023г.
Руководитель ШМО
______ /М.А.Расулова /

Согласовано
Заместитель
директора по УВР
________ /П.Г Абдулкадиева./

« 31» 08. 2023г.

Утверждено
Директор
МБОУ «СОШ №34»
__________/Магомедов Г.М./
Приказ № 66-П от
«31» 08 2023г.

Рабочая программа по аварской литературе в 5 классе

на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями

Государственного образовательного стандарта

на основе программы и учебника по литературе для 5 классов

под редакцией А.Г.Гамзатов, Ч.М.Меджидова, Г.А.Магомедова

Санкт –Петербургский филиал издательство «Просвещение»,2021г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

Программаялъе баян

Художествияб адабияталъ к1удияб кумек гьабула кинабго рахъ камилав инсан куцазе, г1агараб халкъалъул рух1ияб бечелъиялъул кьуч1алда г1олилазе тарбия кьезе.

Адабияталъул курсалда хасаб бак1 ккола Ват1ан хиралъиялъул, миллатазда гьоркьоб гьудуллъи кквеялъул, дунялалъулго зах1матхалкъалъул мурадал ц1униялъул асар ц1алдохъабалъ куцаялъ.

Адабияталъул дарсаз лъимал т1амула миллатазул адаб-х1урмат гьабизе, миллатазда гьоркьоб гьудуллъи, вацлъи бищун къиматаб бечелъи х1исабалда къабул гьабизе.

V-IX классазе ц1алул материал кьун буго тарихиябгун-тематикияб ва жанразул тартибги ц1унун. Гьениб х1исабалде босула байбихьул классазда ц1алул дарсазда лъималазе щвараб хьалбихьи ва гьениб лъураб кьуч1алда г1уц1ула хадубккун литературияб ц1али.

V-IX классазда малъизе программаялда рихьизарун руго лъайгун тарбия кьеялъе лъик1ал ресал ругел, рич1ч1изе бигьаял, художествияб рахъалъ щвалде щварал халкъияб к1алзул гьунаралъул, авар адабияталъул ва вацлъиялъул миллатазул хъвадарухъабазул т1аса рищарал асарал.

Школалда малъизе т1аса рищун руго хъвадарухъанасул художествияб рахъалъ камилал, тарбия кьеялъе мустах1икъал асарал.

Программаялда мух1канго ч1езарун руго щибаб классалда лъималазда лъазе ккол ел литературияб теориялдаса баянал. Асаразул анализ гьабулелъул, ц1алдохъабаз теориялъул баяназдаса г1ат1идго пайда босизе ккола.

Раг1а-ракьанде щун, адабияб лъай кьеялъул масъала т1убан бажаруларо, г1ат1идаб къаг1идаялъ класстун къват1исеб ц1али г1уц1ич1ого. Т1убазе ккола гьелъул программаги. Муг1алимасда т1адаб буго ц1алдохъабазе ц1ализе кьезе цох1о рихьизарурал гурелги, ахираб заманалъ басмаялде рахъал , критиказ реццарал ц1иял асаралги.

5 классалъул ц1алдохъабазда лъазе ккола:

- лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал

- лъазарурал асаразул багьадуралги ва гьел гьоркьор г1ахьаллъулел лъугьа-бахъиназул рахасги

- адабияб теориялдаса баянал: худож-яб асаралъул багьадур, багьадурасул монолог, диалог, дандекквей, олицетворение, эпитет.

- адабиял маргьабаздаса халкъиял маргьабазул бат1алъи

- программаялда рек1ехъе лъазаризе рихьизарурал текстал

Художествияб адабияталъ к1удияб кумек гьабула кинабго рахъ камилав инсан куцазе,г1агараб халкъалъул рух1ияб бечелъиялъул кьуч1алда г1олилазе тарбия кьезе.Гьединлъидал школалда малъизе т1аса рищун руго ц1алдохъабазе мустах1икъал,маг1наялъул ва мац1алъул рахъалъ щвалде щварал авар литератураялъул ва вацлъиялъул миллатазул цо-цо асарал. Гьезда т1ад х1алт1улаго, лъималазда лъазе ккола художествиял асаразул анализ гьабизе, гьезие бит1араб къимат кьезе ва адабияб теориялъул к1вар бугел

баяназдаса пайда босизе, гьелдаго цадахъ гьезие рагьизе ккола художествияб каламалъул пасих1лъи ва гъварилъи.

Раг1ул устарлъиялъул асарал малъи ккола адабияб курсалъул аслияб рахълъун. Малъиялъул мурадлъун ккола раг1ул устарлъиялда лъимал хадур гъезари, камилал художествиял асаразда гъорлъе раккизе ругьун гьари, пасих1аб сипатияб каламалъул тату лъаялде гьел рачин, гьелъул кьуч1алда асаразулъ рихьизарурал обществиял гьоркьорлъабаздалъун, г1адамазул г1амал-хасиятаздалъун авторасе абизе ва бихьизабизе

бокьараб аслияб пикру рагьиялде ва бич1ч1иялде рач1ин.

Адабияб курсалда жаниб хасаб бак1 ккола ват1ан хиралъиялъул, миллатазда гьоркьоб гьудуллъи кквеялъул, дунялалъулго зах1матхалкъалъул мурадал ц1униялъул асар ц1алдохъабалъ куцаялъ.

Адабияталъул дарсаз лъимал т1амула миллатазул адаб-х1урмат гьабизе, миллатазда гьоркьоб гьудуллъи, вацлъи бищун къиматаб бечелъи х1исабалда къабул гьабизе. Гьеб мурадалъе г1оло ц1алдохъабаз лъай-хъвай гьабула цогидал миллатазул литератураялдаса авар мац1алде руссинарурал лъик1ал асаразулгун.

Лъайгун тарбия кьеялъул масъалабиги, ц1алдохъабазул г1елалъулаб х1албихьиги х1исабалде босун, авар мац1алда литератураялъул курс г1уц1ун буго к1иго бут1аялдасан:

т1оцебесеб V-IX классазда литературияб ц1али, к1иабилеб — дагъистаналъул литератураялъул курс.

V-IX классазе ц1алул материал кьун буго тарихиябгун-тематикияб ва жанразул тартибги ц1унун. Гьениб х1исабалде босула байбихьул классазда ц1алул дарсазда лъималазе щвараб х1албихьи ва гьениб лъураб кьуч1алда г1уц1ула хадубккун литературияб ц1али.

V-IX классазда малъизе программаялда рихьизарун руго лъайгун тарбия кьеялъе лъик1ал ресал ругел, рич1ч1изе бигьаял, художествияб рахъалъ щвалде щварал халкъияб к1алзул гьунаралъул, авар адабиятальул ва вацлъиялъул миллатазул хъвадарухъабазул т1аса

рищарал асарал. Гьаб программаялъул аслияб т1алаб: литератураялде лъималазул рокьи ц1ик1к1инаби; чвахун ва пасих1го ц1алиялъул бажари камиллъизаби; малъулел асаразул гъварилъуде

раккизе ва аслияб пикруялда (идеялда) хадур гъезе к1везелъун, анализалъе авалияб роцада лъимал ругьун гьари, т1ахьал ц1ализе гъира-шавкъ бижизаби.

V-IX классазе т1аса рищарал асараз рес кьола ц1алдохъабазул г1умруялъул х1албихьи бечед гьабизе, сипатияб каламалъул лазат босизе лъималазда малъизе, гьезулъ рух1ияб сахаватлъи куцазе, г1умруялда дандч1валел г1емерал лъугьа-бахъиназе бит1араб къимат

кьезе ругьун гьаризе. Щибаб классалъул курс г1уц1ун буго тарихиябгун тематикияб тартибги ц1унун. Гьелъ рес кьола лъималазул лъай г1амлъизабизе, литературиял асаразда кколел лъугьа-бахъинал

ч1ванкъот1араб тарихияб заманалда хурхарал рук1ин ц1алдохъабазда бич1ч1изабизе, ва гьезда бихьизабизе гьел асаразда жаниб бат1и-бат1ияб тарихияб заманалъул г1адамазул г1умруги г1амал-хасиятги ва рук1а-рахъинги гвангъун цебеч1езабун бук1ин; гьелдаго

цадахъ лъималазе рагьула жакъасеб къоялдаги гьел малъулел асаразул бугеб к1вар: гьанжесеб г1умруялъе бит1араб къимат кьун бажаруларо, аралда данде кквеч1ого.

X-XI классазда малъула дагъистаналъул литература.

X-XI классазда малъизе х1исабалде росун руго дагъистаналъул вацлъиялъул

миллатазул машгьурал раг1ул устарзабазул т1асарищарал асарал.

Т1асиял классазда авар ва дагъистаналъул литература малъиялъул аслияб масъалалъун ккола художествиял асарал гъваридго рич1ч1улев, гьезул идеялда (аслияб пикруялда), сипатияб каламалъул хаслъабазда хадув гъолев, гьезие бит1араб къимат кьун бажарулев,

жиндир халкъалъул рух1ияб бечелъи босарав чилъун щивав ц1алдохъан вахъинави. Авар адабияталдаги инсаниятальего г1аммал образал ратизе ва ратlа рахъизе лъимал ругьун гьарула. Учителас ц1алдохъабазда малъула, халкъалъ ч1езарурал рух1иял

г1урхъабазда рекъон, героязул хьвада-ч1вади, г1амал-хасият борцине. Гьебго х1алт1и г1урус адабияталъул дарсаздаги гьабулелъул, к1иябго адабияталда рух1иял т1алабал т1урараб куц данде ккун, г1аммал рахъал ратани, лъимал х1асилалде рачине зах1малъуларо.

Школалда малъизе т1асарищун руго хъвадарухъанасул художествияб рахъалъ камилал, тарбия кьеялье мустах1икъал асарал.

Ц1алдохъабазда т1адаб буго классалданиги рокъобниги гьел асарал т1уранго ц1ализе.Ц1алулаго лъугьараб рух1ияб асаралъул кьуч1алда гьабула анализалъулаб х1алт1иги.Асарал малъулаго, хъвадарухъанасул г1умруялъул ва творческияб нухалъул х1акъалъулъ баяналги кьезе ккола. Гьелъ квербахъула художествиял асарал гъваридго

рич1ч1изаризе гуребги, ват1аналъе рит1ухъав, халкъалъул рух1ияб байрахъ борхатго кквезе къеркьарав раг1ул устарасул х1алуцараб г1умру, жигараб х1аракатчилъи баян гьабизеги. Гьелъул х1асилалда ц1алдохъабазда цебе ч1езе ккола т1олабго жиндир пагьмугьунарги рек1ел бух1иги хирияб Ват1аналъе, г1агараб халкъалъе хъулухъалъе кьурав г1акъилав авторасул гвангъараб сипат.

Аваразул ва дагъистаналъул цогидалги миллатазул адабияталъул г1аммаб цебет1еялъул бицинеги программаялда заман бихьизабун буго. Анализ гьабулелъул, т1адч1ей гьабула малъизе рихьизарурал асаразда ва пайда босула цереккун малъараздаса.

«1946-1990 соназда дагъистаналъул халкъазул адабият» малъулаго, т1адч1ей гьабизе ккола программаялда кьурал т1асарищарал асаразда.

X-XI классазда дагъистаналъул цогидал миллатазул литератураялдаса бищун лъик!ал раг1ул устарзабазул цо-цо асарал гъваридго малъиялъ рес кьола Дагъистаналъул халкъалъул гъунки, рух1ияб цолъи, г1ахьалаб къисмат, бат1и-бат1ияб кьералъул цогояб культура бук1ин бихьизабизе, миллатазда гьоркьоб гьуинлъи-вацлъи бищун т1адег1анаб

хазиналъун лъугьин баян гьабизе. Дагъистаналъул хъвадарухъабазул цебесеб ва гьанжесеб къисматалъул релълъен, гьезул адабият цогояб чвахиялде свери баянго бихьизабизе бигьалъула, дандеккун хал гьабураб мехалъ.Программаялда мух1канго ч1езарун руго щибаб классалда лъималазда лъазе кколел

литературияб теориялдаса баянал. Теориялдаса авалиял баянал кьезе байбихьула 5 классалда, хадубккун гьезул сиях1 ц1и-к1к1инабизе, малъарал гъварид гьаризе х1исабалде

росун руго. Асаразул анализ гьабулелъул, ц1алдохъабаз теориялъул баяназдаса г1ат1идго пайда босизе ккола.

X-XI классазда мугъч1вай гьабула гIурус адабияталъул дарсазда малъарал адабияб теориялъул баяназда.Раг1а-ракьанде щун, адабияб лъай кьеялъул масъала т1убан бажаруларо, г1ат1идаб

къаг1идаялъ класстун къват1исеб ц1али г1уц1ич1ого. Гьединлъидал чара гьеч1ого т1убазе ккола класстун къват1исеб ц1алиялъул программаги. Гьезда тIасан гара-ч1вари гьабизе хасал дарсалги рихьизарун руго. Муг1алимасда т1адаб буго ц1алдохъабазе ц1ализе кьезе цох1о рихьизарурал гурелги, ахираб заманалъ басмаялде рахъарал, критиказ реццарал ц1иял асаралги. Щибаб классалъул программаялда кьун буго к1алзул ва хъвавул калам цебет1езабизелъун

т1орит1изе кколел х1алт1абазул къадар.

Гьел х1алт1аби щулаго рухьарал руго адабиял асарал малъиялда. Гьединльидал лъималги ругьунлъула сипатияб каламалде, поэтазул, хъвадарухъабазул пасих1аб мац1алде, раг1аби дандразе, хабар г1уц1изе, маг1наялда рекъараб форма батизе, жидерго пикру къокъго ва баянго загьир гьабизе. Гьелдалъун асаразул анализ гьабизеги, гьезие къимат кьезеги ц1алдохьабазул бажари борхула.

Программаялда ч1езабун буго, адабияталъул курс малъулаго, лъималазе щвезе кколеб лъаялъул ва лъугьине кколеб бажариялъул мух1канаб г1урхъи-рахъ. Лъазе ккола малъулел асаразул х1асил бицине, щибаб классалъул программаялда кьурал литературияб

георияльул баяназдаса г1ат1идго пайда босизе, программаялъ т1адаллъун гьарурал текстал рек1ехъе ц1ализе.

Ругьунльиялъулгун бажариялъул т1алабал к1ийиде рикьун рихьизарун руго:

-Асаралъул анализ гьабун ва гьелъие къимат кьун бажари;

-Калам г1уц1ун бажари.

Программаялда бихьизабун буго щибаб художествияб асар малъизе бикьун кьураб ц1алул заман.

Адабияталъул дарсазда цадахъго г1ат1идго бачине ккола класстун къват1исеб х1алт1иги: адабияб кружок, лигературиял х1аял, пасих1го куч1дул, харбал ц1алиялъул къецал,

бихьаралда т1асан гара-ч1вари г1уц1и, поэтазул, хъвадарухъабазул бак1азде сапарал гьари, литературиял музеязде щвей, халкъияб к1алзул гьунаразул асарал рак1ари г1адал тадбирал.

арияб асаралъул цо кесекалъул план г1уц1изе

под редакцией Х.С. Вакилова - Махачкала: ООО « Издательство НИИ педагогики»,2012г.

Учебник : «Аварская литература 5 класс»,С.М.Мухтаров, А.Г. Гамзатов Махачкала: педагогики 2012г

Класс	Анкьида жаниб	Ц!алул анкь	Лъаг1алил саг1ат
5	1	17	34

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

5 КЛАСС (34 сагIат, анкьида жаниб 1 сагIат)

Авар адабият С. М.Мухтаров,А.Г.Х!амзатов,Ч.М. Меджидова.

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Къо /моц!	
				план	факт
	1 четверть 34				
1	Халкъияб к1алзул гьунар «Ганч1ил вас». (Устное народное творчество. «Каменный мальчик».)	2	Г1адатаб анализ гьабизе.		
2	«Лъабго гьунар гьабурав бах1арчи». (Герой который совершил три подвига».)	2	Х1асил бицине.		
3	«Х1амаги бац1ги» (маргьа). («Осел и волк» (сказка).)	1	5 куплет рек1ехъе бицине лъазабизе.		
4	«Кьуруль хут1арав Г1али». (Али, оставленный в ущелье».)	2	Сочинение хъвазе «Дие бокьараб маргьу».		
5	Бицанк1аби. Кицаби. (Загадки и пословицы.)	1	Бицанк1аби хъвазе тетрадалда.		
	2 четверть				
6	«Мискинлъи». «Даргиязул халкъияб кеч1». («Бедность», «Даргинская народная песня».)	1	Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
7	«Гъалбац1ги г1анк1ги». Ц1.Х1амзат (Г.Цадаса «Лев и заяц».)	2	Г1адатаб анализ гьабизе.		
8	Г1абдулмажид Хачалов «Шахламаз».	2	Х1асил бицине.		

	(А. Хачалов «Шахламаз».)				
9	« Ч!ибирикъ» Г1абасил Мух1амад . (А.Мухаммад.)	2	Пасих1го ц1ализе.		
10	«Бечедал чаг1азде» ,«Т1абиг1ат берцинаб жо» И.Г1алих1ажияв (И.Алигаджиев «Посвящается богаты», «Красота природы».)	1	Рек1ехъе лъазабизе т1аса бищун бокьараб кеч1.		
3 четверть					
11	«Хъуру-хъара» Ругъжаса Эльдарилав (Эльдар из Ругуджа.)	1	Реферат хъвазе авторасул г1умруялъул х1акъалъулъ.		
12	Ц1адаса Х1амзат «Г1акдал кеч1». (Гамзат Цадаса «Песня коровы».)	1	Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
13	«Мурсалханасе наг1ана». Кочхюралдаса Саг1ид (Саид из Кочхюра «Проклинание Мурсалхана».)	1	Пасих1го ц1ализе.		
14	«Дир г1умру». Абут1алиб Гъапуров (А.Гафуров «Моя жизнь».)	2	Х1асил бицине. А. Г.г1умруялъул х1акъалъулъ реферат хъвазе.		
15	«Х1алт1ухъанасул г1умру». Г1азиз Иманагъаев (А.Иманагаев «Жизнь работника».)	1	Г1адатаб анализ гьабизе.		
16	«Гьудуллъи лъилгун кквелеб?» Ц!адаса Х!амзат	1	5 куплет рек1ехъе бицине лъазабизе.		
17	«Зурмихъабазул нохъода». Мух1амад Шамхалов (М.Шамхалов .)	2	Х1асил бицине.		
18	«Х1инкъараб сапар». М.	2	Къокъаб х1асил		

	Сулиманов (М.С. «Страх путешествия».)		бицине х1адуризе. Асаралда т1асан сочинение хъвазе.		
4 четверть					
19	Расул Х1амзатов «Вера Васильевна»(Р.Гамзатов «Вера Васильевна».)	1	5 куплет рек1ехъе бицине лъазабизе.		
20	«Маша». Расул Х1амзатов (Расул Гамзатов «Маша».)	1	Рек1ехъе бицине лъазабизе.		
21	«Т1аса лъугьа, гьалмагъ майор». Г1. Хачалов (А.Хачалов «Простите, товарищ майор».)	2	Пасих1го ц1ализе.		
22	«Ц!ад ». Фазу Г1алиева (Фазу Алиева «Дождь».)	1	Г1адатаб анализ гьабизе.		
23	Мух1амад Г1абдулх1алимов «Инсул мина». (М.Абдулхалимов «Дом отца».)	2	Пасих1го ц1ализе.		
24	«Сих1ираб ци» Абумуслим Жафаров	1	Х1асил бицине		

Лъаялъул ва бажариялъул рахъалъан V классалъул ц1алдохъабазда цере лъолел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

-лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал;

-лъазарурал асаразул багьадуралги ва гьел гьоркьор г1ахьаллъулел лъугьа-бахъиназул рахасги;

-адабияб теориялдаса баянал: художествияб асаралъул багьадур, багьадурасул монолог, диалог; дандекквей, олицетворение, эпитет;

-адабиял маргьабаздаса халкъиял маргьабазул бат1алъи;

-программаялда рек1ехъе лъазаризе рихьизарурал текстал.

I

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

-лъазарурал асаразда гъорлъа хасал лъугьа-бахъинал рат1а рахъизе;

-лъазарулел асаразда жанир кколел лъугьа-бахъиназда гьоркьоб заманияб ва г1илламурадияб бухьен ч1езабизе;

-муг1алимасул т1адкъаялда рекъон, лъазабулеб асаралъул багьадурасул г1амал-хасият бицине.

II

-минуталда жанияб 90-100 раг1и кколеб хехлъиялда лъазарурал текстал раг1ун, рит1ун ва чвахун ц1ализе;

-рек1ехъе лъазарурал асарал пасих1го ц1ализе;

-захl1маталъул темаялда сочинение хъвазе (жиндирго х1алт1ул х1албихьиялъул къуч1алда);

-асаралъул багьадурасул хасият рагьизе (бицунги хъванги);

-асаралъул багьадураздехун ва лъугьа-бахъиназдехун лъугьараб бербалагьиги загьир гьабун, жинцаго ц1аларал художествиял асаразе къимат кьезе (бицун).

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено на заседании методического объединения Протокол №_1 от « 31» 08. 2023г. Руководитель ШМО ______ /М.А.Расулова /	Согласовано Заместитель директора по УВР ________ /П.Г Абдулкадиева./ « 31» 08. 2023г.	Утверждено Директор МБОУ «СОШ №34» __________/Магомедов Г.М./ Приказ № 66-П от «31» 08 2023г.

Рабочая программа по аварской литературе в 6 классе

на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями

Государственного образовательного стандарта

на основе программы и учебника по литературе для 6 классов под редакцией Х.С. Вакилова - Махачкала: ООО « Издательство НИИ педагогики»,2013г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

6 классалъул ц1алдохъабазда лъазе ккола:

- лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал
- лъазарурал адабиял терминал, багьадурасул ва т1абиг1аталъул сурат, гипербола, кидагосеб эпитет.
- программаялда рек1ехъе лъазаризе рихьизарурал текстал

	Изложение	Сочинение	Класстун къват1иб ц1али
I четверть	-		
2 четверть	1	-	
3 четверть		1	
4 четверт	-	-	1
всего	1	1	1

Класс	Анкьида жаниб	Ц!алул анкь	Лъаг1алил саг1ат
6	1	17	34

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

6 КЛАСС (34 сагIат, анкьида жаниб 1 сагIат)

Авар адабият

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Къо /моц!	
				план	факт
	1 четверть 34				
1	Халкъияб к1алзул гьунар. «Къайицадахъал». (Устное народное творчество.)	1	Кицаби хъвазе. Биц1анк1аби хъвазе.		

2	«Ралъдал чу». («Речной конь».)	2	Х1асил бицине.		
3	«Муг1рузул Г1али». (Али, оставленный в ущелье».)	2	Цо кесек рек1ехъе бицине лъазабизе.		
4	Заирбег Г1алиханов «Бецаб сапар». (З.Алиханов«Путешествие вслепую».)	1	Х1асил бицине асаралъул.		
5	Г1. Шахтаманов «Халкъалъул ццин». (Г.Шахтамонов «Гнев народа».)	2	Асаралъул г1адатаб анализ гьабизе .		
6	И. Г1алих1ажияв «Будун дандамаги». (Алигаджи из Инхо.)	1	Гьум. 47-57 г1адатаб анализ гьабизе.		
2 четверть					
9	Хъах1абросулъа Мах1муд «Рек1елъ иях1 бугев…». (Махмуд из Кахабросо «С иманом в сердце…»)	1	Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
10	Г1умарил Батирай «Бах1арчиясул х1акъалъулъ». (У.Батирай «О герое».)	1	Коч1ол анализ гьабизе.		
11	Ирчи Гъазахъ «Сибиралдаса кагъат». (И.Казак «Письмо из Сибири».)	1	Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
12	Къуркълиса Щаза «Савву ккана каранда». (Щаза из Куркли «На сердце боль».)	1	Гьум.61-62 пасих1го ц1ализе.		
13	Излажение				
14	Ц1. Х1амзат «Шамил». (Г.Цадаса «Шамиль».)	1	Кеч1 рекехъе бицине лъазабизе.		
15	Ц1. Х1. «Пилги ц1унц1раги» «Маймалакги ц1улал	1	Гь76-77 Ц1ализе,		

	устарги».(Г.Цадаса «Слон и муравей», «Обезьяна и плотник».)		«Пилги ц1унц1раги» рек1ехъе бицине лъазабизе.		
16	Заид Х1ажиев «Х1анч1иккал». (З.Гаджиев).	1	Гъум.77-80 ц1ализе.		
3 четверть					
17	Заид Х1ажиев «Цакьуги циги».(З.Гаджиев «Барсук и медведь».)	2	Гъум. 89-90 ц1ализе.		
18	Ражаб Динмух1амаев «Хиянатчи».(Р.Динмухумаев «Предатель».)	1	Гь 99-101 l-V бут1а ц1ализе.		
19	Ражаб Динмух1амаев «Хиянатчи».(Р.Динмухумаев «Предатель».)	1	Vl-X бут1а х1асил бицине.Сочинен и-ялде х1адурлъизе.		
20	Сочинение «Мадих1атил образ».(Сочинение «Образ Мадихат».)	1	Такрар гьабизе.		
21	Р. Х1амзатов «Россиялъул солдатал».(Р.Гамзатов «Солдаты России».)	2	Р.Х1амзатовасул х1акъалъулъ реферат хъвазе.		
22	Расул Х1амзатов «Къункъраби».(Р.Гамзатов «Белые журавли».)	1	Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
23	Фазу Г1алиева «Маг1арулав». (Ф.Алиева «Аварец».)	1	Асаралъул г1адатаб анализ гьабизе.		
24	Х1усен Х1ажиев «Г1алибегил къулг1а». (Х.Гаджиев «Родник Алибега».)	2	Гь 120-122 ц1ализе.		
25	М. Г1абдулх1алимов «Госпиталалъул вас». (М.Абдулхалимов «Мальчик	2	Гъум. 123-129 г1ад.анализ гьабизе.		

	из госпиталя»)				
4 четверть					
27	Багъатар Х1ажиев. (Багатар Гаджиев. Биография.)	1	Реферат хъвазе.		
28	**Класстун къват1иб ц1али. «Чадил кесек».** **(Внеклассное чтение «Кусочек хлеба».)**	1	Сочинение хъвазе асаралда т1асан.		
29	Эффенди Капиев «Маг1арухъ чвахунц1ад». (Э.Капиев «Ливень в горах».)	1	Х1асил бицине.		
30	Эффенди Капиев «Разведчикал». (Э.Капиев «Разведчики».)	1	Рек1ехъе бицине лъазабизе «Разведчикал».		
31	М-с Ях1яев «Лъабго бакъ», «Питна» (М.Яхьяев «Три солнца».)	2	Гь 182 рек1ехъе бицине х1адуризе.		
32	Х. Беццав Къурбан «Мискинав шахул яс». («Дочь бедного шаха».)	2	Гь 186-188 х1асил бицине.		

6 классалъул ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

- минуталда жаниб 100-110 раг1и кколеб хехлъиялда лъазарурал текстал рит1ун, раг1ун ва чвахун ц1ализе;

- лъазабураб асаралдаса хасал лъугьа-бахъинал рат1а рахъизе;

- лъазабулеб асаралъул багьадуразул ишазде балагьун, гьезул г1амал-хасияталъул бицине;

- лъазабулеб асаралъул тексталда жанир сипатиял раг1аби ратизе;

- художествиял, рич1ч1изе бигьаял г1елмиял текстал рит1ун, чвахун, раг1ун ц1ализе;

-художествиял асарал пасих1го ц1ализе;

-гьит1инаб асар,яги к1удиялъул кесек изложение х1исабалда бицинеги хъвазеги;

-хабарияб асаралъул, яги гьелъул цо бут1аялъул план г1уц1изе.

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено
на заседании методического
объединения
Протокол №_1 от
«_31___» 08. 2023г.
Руководитель ШМО
______ /М.А.Расулова /

Согласовано
Заместитель
директора по УВР
________/П.Г Абдулкадиева./
«31» 08. 2023г.

Утверждено
Директор
МБОУ «СОШ №34»
__________/Магомедов Г.М./
Приказ № 66-П от
«31» 08 2023г.

Рабочая программа по аварской литературе в 7 классе

на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями

Государственного образовательного стандарта

на основе программы и учебника по литературе для 7классов

под редакцией М.К.Гитонов

Махачкала: педагогики 2005г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

Лъаялъул ва бажариялъул рахъалъ VII классазул
ц1алдохъабазда цере лъолел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

-лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал, ц1аразул маг1на;

-лъазарурал хабарияд асаразул багьадуралги гьез г1ахьаллъи гьабулел ишазул т1елги;

-лъазабураб асаралъул г1уц1иялъул хасал рахъал;

-адабиял терминал: махсара, сатира, метафора, адабияталъул тайпаби;

-рек1ехъе лъазаризе программаялда рихьизарурал текстал.

I

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

-хъвадарухъанас г1уц1арал сипатиял лъугьа-бахъинал пикрудалъ гвангъун цереч1езари;

-багьадурасул г1амал-хасият рагьизе х1ажатал лъугьа-бахъинал лъазабулеб асаралдаса т1асарищизе;

-пикруябгун художественияб рахъ рагьизе сипатиял раг1абазул бугеб к1вар батизе;

-муг1алимас кьураб логикияб суалалда рекъон, асаралъул багьадурасул г1амал-хасият рагьизе;

-лъазабулеб бугеб асаралъул к1иго багьадурги дандеккун, гьездехун авторасул бугеб бербалагьи загьир гьабизе.

II

-минуталда жаниб 110-120 раг1и кколеб хехлъиялда рич1ч1изе бигьаял,

- г1елмиял ва художествениял текстал рит1ун, дурун, раг1ун, ц1ализе;

-художествиял асарал пасих1го ц1ализе;

-хабарияб асар изложение х1исабалда бицинеги хъвазеги;

-хабарияб асаралъул, яги гьелъул цо бут1аялъул план бахъизе;

-ц1алдохъанасул жиндирго к1алъаялъе план г1уц1изе;

-багьадураздехун, гьезул ишаздехун бухьараб ва цогидал искусствоялъул асаразе къимат кьезе (бицунги хъванги)

под редакцией М.К.Гитонов- Махачкала: ООО « Издательство НИИ педагогики»,2005г.

Учебник : «Авар адабият 7 класс», М.К.Гитонов

Махачкала: педагогики 2005г.

Класс	Анкьида жаниб	Ц!алул анкь	Лъаг1алил саг1ат
7	1	17	34

	Изложение	Сочинение	Класстун къват1иб ц1али
I четверть	-		
2 четверть	-	-	
3 четверть	-	1	
4 четверт	-	-	
всего		1	

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

7 КЛАСС (34 сагIат, анкьида жаниб 1 сагIат)

Авар адабият

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Къо /моц!	
				план	факт
	1 четверть 34				
1	Инсан ва гьесул къисмат – адабияталъул аслияб тема. (Судьба человека –основная тема литературы.)	1	Адабияталъул теория лъазабизе.		
2	Унсоколоса Х1ожоги гуржиявги. (Гаджи из Унсоколо и грузин».)	2	1-2 бет1ер пасих1го ц1ализе.		
3	Ц1адаса Х1амзат «Дибирги	1	Пасих1го		

	г1анхвараги». (Г.Цадаса «Будун и хомяк».)		ц1ализе.		
4	Ц1адаса Х1амзат «Ашбазалде». (Г.Цадаса «Столовая».)	1	5 куплет рек1ехъе бицине лъазабизе.		
5	Мух1амад Хуршилов «Г1андалал». (М.Хуршилоа «Андийцы».)	3	Х1асил бицине.		
2 четверть					
6	Мух1амад Сулиманов «Васигат». (М.Сулиманов «Завещание».)	3	5 уплет рек1ехъе бицине лъазабизе.		
7	Класстун къват1иб ц1али «Надир-шагь щущахъ вихххизави».(Внеклассное чтение «Дагестанский поход Нпдиршаха».)	1	Г1адатаб анализ гьабизе асаралъул.		
8	Эффенди Капиев «Жиндирго х1акъалъулъ Сулейманил хабар».(Э.Капиев «Рассказ Сулеймана о себе».)	1	Къокъаб х1асил бицине.		
9	Асадула Мух1амаев «Маг1арулай». (А.Мухамаев «Аварка».)	2	5 куплет рек1ехъе бицине лъазабизе.		
10	А. Мух1амаев «Ах1мад т1ад вуссараб сордо». (А.Мухамаев «В ту ночь когда вернулся Ахмед».)	1	Къокъаб х1асил бицине.		
3 четверть					
11	М. Шамхалов «Тамашаяв гьобол».(М.Шамхалов «Интересный гость».)	2	Гь 94-104		
12	Расул Х1амзатов «Маг1арулал». (Р.Гамзатов «Аварцы».)	2	Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
13	Р.Х1амзатов «Эбелалъ дир кинидахъ куч1дул ах1ич1ел	1	Кеч1 рек1ехъе бицине		

	ани».		лъазабизе.		
14	Р.Х1амзатов «Дагъистаналъул рохьал». (Р.Гамзатов «Леса Дагестана».)	1	Суалазе жавабал х1адуризе гьум.123.		
15	Сочинение Р.Х1амзатовасул асаразда т1асан.(Сочинение по произведениям Р.Гамзатова.)	1	Гьум. 127 пасих1го ц1ализе.		
16	Муса Мух1амадов «Инсул гьалбал».(М.Мухамадов «Гости отца».)	3	Гьум. 129-132 пасих1го ц1ализе.		
17	«Эбелалда гьикъе» Фазу Г!алиева	1	пасих1го ц1ализе		
4 четверть					
18	Фазу Г1алиева «Маг1арулазул нус».(Ф.Алиева «Аварская сноха».)	2	Гьум. 167 пасих1го ц1ализе.		
19	«Чадил кесек» Багъатар	1	Къокъаб х1асил х1адуризе.		
20	Къияс Меджидов «Муг1рузул ц1умазе хвел бук1унадай».(К.Меджидов «Умирают ли орлы?»)	1	Къокъаб х1асил х1адуризе.		
21	Багьавудин Митаров «Бице гьудулзабазда». (Б.Митаров «Расскажи друзьям».)	1	Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
22	Г1алирза Саг1идов – биография. (А.Саидов .Биография.)	1	Гь 202 пасих1. ц1ализе.		
23	М-р Расулов «Эбел.» (М.Расулов «Мать».)	1	Гь 205 х1асил бицине.		
24	М-р Расулов «Эбел». (М.Расулов «Мать».)	1	Эбелалъул х1акъалъулъ кицаби лъазаризе		

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено	Согласовано	Утверждено
на заседании методического объединения	Заместитель директора по УВР	Директор МБОУ «СОШ №34»
Протокол №_1 от « 31» 08. 2023г.	________ /П.Г Абдулкадиева./	__________/Магомедов Г.М./
Руководитель ШМО	« 31» 08.2023г.	Приказ № 66-П от «31» 08 2023г.
______ /М.А.Расулова /		

Рабочая программа по аварской литературе в 8 классе

на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями

Государственного образовательного стандарта

на основе программы и учебника по литературе для 8 классов

под редакцией Г.Г. Гаджиев Махачкала: педагогики 2002г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

8 классалъул ц1алдохъабазда лъазе ккола:

- лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал
- лъазарурал асаразул аслиял темаби ва гьезул г1уц1иялъул хасал рахъал.
- лъазарурал хабариял асаразул багьадуралги, гьез г1ахьаллъи гьабулел лъугьа-бахъиназул рахасги.
- адабияталъул теориялдаса баянал.
- программаялда рихьизарун ругел текстал рек1ехъе лъазаризе.

8 классалъул ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

- минуталда жаниб 120-130 раг1и кколеб хехлъиялда лъазарурал асарал рит1ун, раг1ун ва чвахун ц1ализе.
- жиндирго к1алъаялъе план ургъизе.
- эпосиял, лирикиял, лирикиялгун эпосиял ва драмиял асарал рат1арахъизе.
- жинцаго ц1алараб асаралъе къимат кьезе, гьеб асаралъул багьадураздехун, лъугьа-бахъиназдехун лъугьараб жиндирго бербалагьи загьир гьабизе.

Класс	Анкьида жаниб	Ц!алул анкь	Лъаг1алил саг1ат
8	1	17	34

	Изложение	Сочинение	Класстун къват1иб ц1али
I четверть	-	-	-
2 четверть	-	-	-
3 четверть	-	1	-
4 четверт	-	1	-
всего		2	

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

8 КЛАСС (34 сагIат, анкьида жаниб 1 сагIат)

Авар адабият

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Party Къо /моц!	
				план	факт
	1 четверть 34				
1	Суфичи-хиянатчи.	2	Гьум. 3-8 ц1ализе ва г1адатаб анализ гьабизе.		
2	«Хочбар».	1	8 куплет рек1ехъе бицине лъазабизе.		
3	Ч1ик1аса Мух1амад «Имам Гъазимух1амад ч1ваялде».	2	Гьум. 17-19 г1адатаб анализ гьабизе. Пасих1го ц1ализе.		
4	Инхоса Г1алих1ажияв «Мехтел-гьекъел».	1	Гьум. 22-25 пасих1го ц1ализе.		
5	Инхоса Г1алих1ажияв «Исрапчиясде» «Ракь».	2	Гь 6-8 аслияб пикру рагьизе,		
	2 четверть				
6	Ругъжаса Эльдарилав «Росу берцин».	2	Суалазе жавабал х1адуризе гьум.22.		
7	Ругъжаса Эльдарилав «Жергъен гьартун ккана»	1	Гь 28-33 г1адатаб анализ гьабизе. Асар ц1ализе.		
8	Бакьайч1иса Ч1анк1а «Сайгидул Бат1алиде».	2	Гьум. 35-43 эпитетал ратизе.		
9	Хъах1абросулъа Мах1муд	3	Гум. 46-50		

	«Хъах1илаб зодихъе баг1арбакъул нур»		дандекквеял хъвазе.		
3 четверть					
10	Хъах1абросулъа Мах1муд «Почтовой кагътиде керенги чучун».	1	Гьум. 50-54 ,5 куплет рек1ехъе		
11	Инхелоса Къурбан «Наибзаби х1елун», «Борхатаб маг1арда»	1	Гьум. 58-61 пасих1го ц1ализе, 5 куплет рек1ехъе бицине лъазабизе.		
12	Инхелоса Къурбан «Бахъа къалам» «Г1енекке йокьулей»	2	Гьум. 62-63 суалал ва т1адкъаял.		
13	Къалухъа Мирза «Ханасе жаваб» , «Г1ашикъ булбул».	1	Г1адатаб анализ гьабизе.		
14	Йирчи Гъазахъ «Векьарухъанасул кеч1».	1	Гьум.65-66 ц1ализе		
15	**Сочинение «Шаг1ирасухъе кагъат».**	1	Гьум. 68 пасих1го ц1ализе.		
16	Ятим Эмин «Васият».	1	Гь 70-72 кицаби хъвазе.		
17	Мунги Ах1мад «Шамилил суд».	2	гь 73-74 суалал ва т1адкъаял.		
4 четверть					
18	Ц1адаса Х1амзат «Айдемир ва Умайгьанат».	4	Гь 5-84 пасих1го ц1ализе.		
19	**Сочинение «Умайгьанатил образ».**	1	Суалазе жавабал х1адуризе гь.103.		
20	Ц1адаса Х1амзат «Г1умруялъул дарсал».	1	Гь 102-115 8 куп рек1ехъе.		
21	Мух1амад Хуршилов «Кьода нус».	2	Гьум. 116-153 ц1ализе.		
22	Мух1амад Хуршилов «Боркьараб рагъ».	1	Гьум.177		

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №34» г. Махачкалы

Рассмотрено и одобрено на заседании методического объединения Протокол №_1 от « _31_ » 08. 2023г. Руководитель ШМО ______ /М.А.Расулова /	Согласовано Заместитель директора по УВР _______ /П.Г Абдулкадиева./ « 31» 08. 2023г.	Утверждено Директор МБОУ «СОШ №34» _________/Магомедов Г.М./ Приказ № 66-П от «31» 08 2023г.

Рабочая программа по аварской литературе в 9 классе

на 2023-2024 учебный год

Планирование составлено в соответствии с требованиями Государственного образовательного стандарта на основе программы и учебника по литературе для 9 классов под редакцией Г.Абдурахманов

Махачкала: ООО «Издательство НИИ педагогики»2004г.

Количество часов на год: 34 часа

Количество часов в неделю: 1час

Лъаялъул ва бажариялъул рахъалъ VIII классалъул ц1алдохъабазда церелъолел аслиял т1алабал
Ц1алдохъабазда лъазе ккола:
- льазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал;
- льазарурал асаразул аслиял темаби ва гьезул г1уц1иялъул хасал рахъал;
- льазарурал хабариял асаразул багьадуралги, гьез г1ахьаллъи гьабулел лъугьабахъиназул рахасги;
- адабияталъул теориялдаса баянал;
- программаялда рихьизарун ругел текстал рек1ехъе лъазаризе
- .
Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:
- хъвадарухъанас г1уц1арал лъугьа-бахъинал пикрудалъ гвангъун цереч1езаризе;
лъазабулеб асаралда жаниб;
- пикруябгун художествияб рахъ рагьизе сипатиял раг1абазул к1вар батизе;
- муг1алимас кьураб логикияб суалалда рекъон асаралъул багьадуразул г1амалхасият рагьизе;
- художествиял асарал пасих1го ц1ализе;
- минуталда жаниб 120—130 раг1и кколеб хехлъиялда лъазарурал асарал рит1ун ,
раг1ун ва чвахун ц1ализе
- хабарияб асаралъе, яги гьелъул цо бут1аялъе план бахъизе;
- жиндирго к1алъаялъе план ургъизе;
- жинцаго ц1алараб асаралъе къимат кьезе, гьеб асаралъул багьадураздехун, лъугьабахъиназдехун лъугьараб жиндирго бербалагьи загьир гьабизе.

9 классалъул ц1алдохъабазда лъазе ккола:

- лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал.

- лъазарурал асаразул аслиял темаби ва гьезул г1уц1иялъул хасал рахъал

- лъазарурал хабариял асаразул багьадуралги, гьез г1ахьаллъи гьабулел лъугьа-бахъиназул рахасги

- адабияталъул теориялдаса баянал

- программаялда рихьизарун ругел текстал рек1ехъе лъазаризе

9 классалъул ц1алдохъабазда бажаризе ккола:

- минуталда жаниб 130-140 раг1и кколеб хехлъиялда лъазарурал асарал рит1ун, раг1ун ва чвахун ц1ализе

- жиндирго к1алъаялъе план ургъизе

- художествияб адабият г1елмиябгун публицистикияб адабияталдаса бат1а бахъизе

- художествиял асарал пасих1го ц1ализе

- жинцаго ц1алараб асаралъе къимат кьезе, гьеб асаралъул багьадураздехун, лъугьа-бахъиназдехун лъугьараб жиндирго бербалагьи загьир гьабизе.

Класс	Анкьида жаниб	Щ!алул анкь	Лъаг1алил саг1ат
9	1	17	34

	Изложение	Сочинение	Класстун къват1иб ц1али
I четверть	-	1	
2 четверть	-	-	
3 четверть		1	
4 четверт	-	-	
всего		1	

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

9 КЛАСС (34 сагIат, анкьида жаниб 1 сагIат)

Авар адабият

№	Дарсил тема	Саг!ат	Рокъобе х!алт!и	Къо /моц!	
				план	факт
	1 четверть 34				
1	50-60 соназда авар адабият.	1	Гьум. 8-21 ц1ализе.		
2	Расул Х1амзатов «Дир рак1 муг1рузда буго».	2	6 куплет коч1ол рек1ехъебицине лъазабизе. Коч1ол г1адатаб анализ гьабизе.		

3	Расул Х1амзатов «Дир Дагъистан».	1	Кеч1 пасих1го ц1ализе.		
5	Расул Х1амзатов «Эбелалде».	1	Г1адатаб анализ гьабизе коч1ол. Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
6	Р.Х1. «Авар мац1» «Милъиршаби».	1	Кеч1 пасих1го ц1ализе.		
7	**Контролияб сочинение «Расул Х1амзатов - халкъияв шаг1ир».**	1	Гьум.56 суалазе жавабал х1адуризе.		
8	Г1.Хачалов «Хваразул ц1аралдасан».	2	Поэмаялъул х1асил лъазе.		
2 четверть					
9	Муса Мух1амадов «Манарша».	3	Бицине лъазабизе 2 бут1а.		
11	Х1. Гъазимирзоев «Васасде»,«Гьудуласде».	1	Кеч1 рек1ехъе лъазабизе.		
12	Х1. Гъазимирзоев «Лъалхъуге дир барти».	1	Кеч1 рек1ехъе лъазабизе.		
13	М. Гъайирбекова «Эбелалъул рак1».	1	Рек1ехъе бицине кеч1. Коч1ол анализ гьабизе.		
14	М. Гъайирбекова «Коч1олъ батараб дир талих1».	1	Коч1ол анализ хъвазе. Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
15	М. Гъайирбекова «Эбелалъул кеч1» .	1	5 куплет рек1ехъе		
3 четверть					

16	Фазу Г1алиева «Кини».	2	Х1асил бицине.		
17	Г1абасил Мух1амад «Саба-меседо».	1	Гьум.97 пасисх1го ц1ализе.		
18	Г1абасил Мух1амад «Саба-меседо».	1	2-3 пардав къокъаб х1асил бицине.		
19	Г1абасил Мух1амад «Саба-меседо».	1	3-4 пардав – г1адатаб анализ гьабизе.		
20	**Г1абасил Мух1амад «Саба-меседо» абураб асаралда т1асан сочинение .**	1	Гьум.104 суалазе жавабал х1адуризе.		
22	Г1арип Расулов «Хазина».	2	Кеч1 рек1ехъе бицине лъазабизе.		
23	Багъатар «Ц1адакьа бахчулеб чанил бурут1».	1	Г1адатаб анализ гьабизе.		
24	Багъатар «Севералда бугеб дир милъиршо».	1	Анализ гьабун хъвазе.		
25	Багъатар «Севералда бугеб дир милъиршо».	1	Суалазе жавабал х1адуризе.		
4 четверть					
27	М. Ах1мадолв «Дие бокьун буго» ,	1	Рек1ехъе бицине лъазабизе «Дие бокьун буго».)		
28	М. Ах1мадолв «Гьале балеб г1азу».	1	Рек1ехъе бицине лъазабизе.		
29	Х. Авшалумов «Дир мадугьал –дир тушман»	2	Гьум.260-266 ц1ализе.		
30	Нурадин Юсупов «Гьавураб къо».	1	Г1адатаб анализ гьабизе асаралъул.		

31	Нурадин Юсупов «Гъавураб къо».	1	Гъум.268-279 пасих1го ц1ализе.		
32	А. Абу-Бакар «Даргиязул ясал» .	1	1-2 бет1ер пасих1го ц1ализе.		
33	А. Абу-Бакар «Даргиязул ясал».	1	3 бет1ер ц1ализе , къокъаб х1асил бицине.		

Лъаялъул ва бажариялъул рахъалъ IX классалъул ц1алдохъабазда церелъолел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

- эркенлъиялъе г1оло гъабураб маг1арулазул къеркьеялъулги ада-бияталъулги хурхен ч1езабизе;
- лъазарурал асаразда жаниб тарихиял хаслъаби ратизе;
- лъазарурал асаразул композиция, сюжет ва сипатал г1уц1араб тартиб;
- лъазарурал асаразул аслиял багъадуразул г1амал-хасияталъул г1аммаб к1вараялъул бицине;
- лъазарурал асаразул жанралъулал хаслъаби ратизе;
- критикиял макъалабазда лъазарурал асаразе къимат кьезе;
- программаялда рек1ехъе лъазаризе рихьизарурал текстал рек1ехъе лъазе;

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

- хъвадарухъанас раг1удалъун г1уц1арал художествиял сипатал череч1езаризе;
- асаралъ рорхулел аслиял суалал ратизе;
- лъазабулеб асаралда жаниб, багъадуразул сипатазул ва сипатияб каламалъул к1вар рагьизе;
- художествиял асарал пасих1го ц1ализе;
- бицунебги хъвалебги жиндирго к1алъаялъул план г1уц1изе;
- хъвадарухъанас раг1удалъун г1уц1арал художествиял сипат-сура- тал череч1езаризе;

I

- идеябгун-художествияб хаслъиги х1исабалде босун, асаралъул тайпа ч!езабизе.
(эпосиябищ, лирикайищ, драмайищ гьеб кколебали);

- асаралъ рорхулел аслиял суалал ратизе;
-малъараб асаралда жаниб сюжеталъул, г1уц1иялъул, героязул образазул ва сипатияб
каламалъул идеябигун художествияб к1вар рагьизе;
- асаралъул идеяб маг1на рагьизе героясул бугеб к1вар ва авторас гьесие кьолеб
къимат батизе;
- асаралъул ва гьелъул героязул х1акъалъулъ лъугьараб жиндирго) пикру
кьуч1аблъун гьабизе;
- художествйял, общественниябгун-политикиял, гьединго литературияб
критикаялъулал текстал бит1ун, дурун, раг1ун ц1ализе;
- художествиял асарал пасих1го ц1ализе;
- бицунебги хъвалебги жиндирго к1алъаялъул план г1уц1изе;
- зах1маталъул темаялда творческиял сочинениял хъвазе (жидерго х1алт1ул
х1албихьиялъул кьуч1алда ва малъарал асаразда т1асан);
- общественниябгун-политикияб ва литературияб критикаялъулал макъалабазул
къокъаб х1асил хъвазе, гьезие план г1уц1изе;
- цо литературияб асаралда т1асан доклад яги къокъаб к1алъай х1адуризе.